

Fréttabréf

Kjararannsóknarnefndar

Kjararannsóknarnefnd
Skrifstofur: Skólavörðustíg 12
Símar: 21775 og 21776

Fréttabréf

14

Kjararannsóknarnefnd er þannig skipuð
í september 1969.

Björgvin Sigurðsson (formaður)
Björn Jónsson
Helgi Bergs
Hjalti Kristgeirsson
Sigurvin Einarsson
Þorvarður Alfonsson

Efnisyfirlit:

	Bls.
I Tímakaup og vinnutími í Reykjavík á 4. ársfjórðungi 1968. Birtar eru niðurstöður úr launaskýrslum fyrir þennan ársfjórðung og gerður saman- burður við fyrri ársfjórðunga.	3
II Atvinnuleysi jan. - ágúst 1969. Hér eru birtar tiltækar upplýsingar um skráð atvinnuleysi og greiddar atvinnu- leysisbætur.	16
III Útflutningstöflur. Töflur um magn, verðmæti og einingar- verð útflutnings frá 1963 til júní 1969.	23
IV Verkföll og vinnudeilur 1960 - 1969. Greinin fjallar um niðurstöður athugana, sem Kjararannsóknarnefnd hefur framkvæmt á fjölda og umfangi vinnustöðvana á þessu tímabili.	26
V Tímakaup og vinnutími 1968. Birt eru ársmeðaltöl fyrir árið 1969 og gerður samanburður við fyrri ár á tíma- kaupi og vinnutíma verkafólks og iðnaðar- manna í Reykjavík.	31

Tímakaup og vinnutími í
Reykjavík á 4. ársfj. 1968.

Upplýsingar um tímakaup og vinnutíma, sem hér eru birtar fyrir 4. ársfjórðung 1968, er að finna í töflum 1 - 7 hér á eftir. Sömu leiðis tölur um hlutfallslega skiptingu vinnutímans í dagvinnu, eftirvinnu og næturvinnu. Samsvarandi upplýsingar fyrir 4. ársfjórðung 1967 eru í Fréttabréfi nr. 10.

Um 60 fyrirtæki í Reykjavík og Kópavogi senda Kjararannsóknarnefnd ársfjórðungslega upplýsingar um launagreiðslur og vinnutíma alls verkafólks og iðnaðarmanna, sem hjá þeim starfa. Upplýsingar þær, sem þannig liggja til grundvallar þeim skýrslum Kjararannsóknarnefndar, sem hér birtast ná yfir 1391 þúsund vinnustundir.

I Kafli - Verkamenn.

Tímakaup verkamanna.

Á tímabilinu frá 4. ársfj. 1967 til 4. ársfj. 1968 hækkaði samningsbundinn kauptaxti Dagsbrúnar vegna kjarasamninganna 18. marz 1968, auk þess sem kaupgreiðsluvísitalan hefur þrívægis hækkað, þ.e. 1. júní, 1. sept. og 1. des. 1968. Santals er hér um að ræða kr. 5,06 sem dagvinnutaxtar verkamanna hafa átt að hækka um, að meðaltali.

Raunveruleg hækkun á greiddu tímakaupi í dagvinnu varð kr. 5,47 eða 8,7 %, sem er kr. 0,41 hærri en taxtahækkunar gefa tilefni til.

Greitt tímakaup á 4. ársfj. 1967 og 1968.

	<u>Tímak. í dagv.</u>		Aukn. %	<u>Meðaltímakaup</u>		Aukn. %
	1967	1968		1967	1968	
Alm. verkamenn	58,98	63,78	8,1	68,83	73,52	6,8
Aðstoð v.fagvinnu	68,83	74,15	7,7	77,88	83,69	7,5
Vélstjórn	66,55	73,62	10,6	81,03	88,30	9,0
Samanvegið	62,84	68,31	8,7	73,69	79,25	7,5

Meðalkaupaþaxti verkamanna hefur hækkað nokkru minna en dagvinnu-
taxtinn vegna tilfærslna á milli yfirvinnutaxtanna og dagvinnutaxt-
anna. Að jafnaði má gera ráð fyrir, að meðalkaupaþaxtinn hafi hækkað
um kr. 5,21 frá 4. ársfj. 1967. Raunverulega greitt meðaltímakaup
hækkar aftur á móti um kr. 5,56 eða 7,5 %, en þar af valda auknar
greiðslur vegna helgidaga kr. 0,53, þannig, að raunverulega greitt
meðaltímakaup án helgidagagreiðslna hefur hækkað um kr. 5,03 eða 6,8%.

Eins og áður segir hækkaði greitt dagvinnukaup um kr. 0,41 pr.
klst. meira en taxtahækkunar gefa tilefni til, sem hlýtur að leiða
til 0,46 kr. hækkunar á greiddu meðaltímakaupi miðað við ríkjandi
skiptingu vinnutímans í dagvinnu, eftirv. og næturv., en það þýðir,
að minnkandi yfirvinna hefur lækkað greitt meðaltímakaup um 0,64 kr.
eða 0,9 %.

Þáttgreining hækkunar á greiddu meðaltímakaupi
verkamanna frá 4. ársfj. 1967 - 4. ársfj. 1968.

Tafla 1,2	Alm. verkam.	Aðst. v/fagv.	Stj. véla	Vegið meðalt.
Krónuleg breyting	kr.	kr.	kr.	kr.
1. Kjarasamn. 18. marz '68	1,40	1,40	1,40	1,40
2. Kaupgjaldsvísitala	3,81	3,81	3,81	3,81
3. Helgidagar	0,44	0,73	0,56	0,53
4. Launaskrið	- 0,29	0,29	2,28	0,46
5. Yfirvinna	- 0,67	- 0,42	- 0,78	- 0,64
Meðaltímakaup samt.	4,69	5,81	7,27	5,56

Hlutfallsleg breyting	%	%	%	%
1. Kjarasamn. 18. marz '68	2,0	1,8	1,8	1,9
2. Kaupgjaldsvísitala	5,5	4,9	4,7	5,2
3. Helgidagar	0,7	0,9	0,7	0,7
4. Launaskrið	- 0,4	0,4	2,8	0,6
5. Yfirvinna	- 1,0	- 0,5	- 1,0	- 0,9
Meðaltímakaup samt.	6,8	7,5	9,0	7,5

Eins og greinilega kemur fram á töflu 1,2, hefur þróun tíma-
kaups verkamanna, síðan á 4. ársfj. 1967 verið með þeim hætti, sem
breytingar á kjarasamningum og vinnutíma gefa tilefni til, nema
hvað tímakaup bílstjóra og stjórnenda þungra vinnuvéla hækkar tals-
vert meir. Vinnutíminn breytist ekki mikið á þessu tímabili, en
stýttist þó greinilega nokkuð.

Samkvæmt töflu 1,3 hefur greitt tímakaup í dagvinnu hækkað á
4. ársfj. 1968 frá næsta ársfjórðungi á undan um kr. 1,46, en dag-
vinnutaxtinn hækkaði á sama tíma um kr. 1,41. Á þessum ársfjórðung-
um urðu tvær vísitöluhækkningar, þ. e. 1. sept. og 1. des. 1968.
Krónuleg hækkun kauptaxtans kemur því nú mun réttar til skila í
raunverulega greiddu kaupi, en á 3ja ársfj. 1968, en þá hækkaði
kauptaxtinn um kr. 0,72 en greitt tímakaup í dagvinnu hækkaði um
kr. 1,32. Meðaltímakaupið án helgidagaálags lækkar nokkuð miðað við
3ja ársfj. 1968, sem er eðlilegt, þar sem yfirvinna er alltaf mun
minni á veturna en á sumrin.

Ársfjórðungsleg þróun á greiddu tímakaupi verkamanna frá 1. ársfj. 1966.

Tafla 1,3	Tímak. í dagv.	Meðaltímakaup		Ársfj.leg hækkun		
		án hd.	með hd.	(1)	(2)	(3)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1. ársfj. 1966	55,00	62,90	63,33	-	-	-
2. " "	57,94	69,46	73,85	5,3	10,4	16,6
3. " "	59,50	70,08	70,08	2,7	0,9	- 5,1
4. " "	62,82	72,84	73,53	5,6	3,9	4,9
1. ársfj. 1967	61,58	69,94	72,12	- 2,0	- 4,0	- 1,9
2. " "	62,46	73,22	76,50	1,4	4,7	6,1
3. " "	62,71	72,96	72,96	0,4	- 0,4	- 4,6
4. " "	62,84	72,17	73,69	0,2	- 0,2	1,0
1. ársfj. 1968	63,80	72,15	72,82	1,5	0,0	- 1,2
2. " "	65,53	78,16	83,66	2,7	8,3	14,9
3. " "	66,85	77,39	77,39	2,0	- 1,0	- 7,5
4. " "	68,31	77,07	79,25	2,2	- 0,4	2,4

Kaupmáttur launa verkamanna.

Töflur 1,4 og 1,5 sýna þróun kaupmáttar tímakaups verkamanna, samkvæmt skýrslum Kjararannsóknarnefndar frá árinu 1963, og samkvæmt skýrslum Vinnutímanefndar fyrir árin 1961 og 1962.

Tafla 1,4, sem er miðuð við framfærsluvísitölu, sýnir, að vísitala kaupmáttar tímakaups í dagvinnu er svipuð á 4. ársfj. 1968 og á miðju ári 1965, en stefnir nú í öfuga átt, og sama má segja um kaupmátt meðaltímakaupsins.

Tafla 1,5 sýnir, að kaupmáttur launa gagnvart vörum og þjónustu hefur minnkað nokkuð meira, en þegar miðuð er við framfærsluvísitöluna. Munurinn er þó ekki meiri en svo, að ef segja má, að kaupmáttur tímakaupsins samkvæmt framfærsluvísitölunni sé svipaður í árslok 1968 og hann var um mitt ár 1965, þá er hann samkvæmt vísitölu vöru og þjónustu svipaður og á fyrri hluta ársins 1965.

Munurinn á þessum tveim vísitölum er aðallega sá, að húsnæðis-
kostnaður og fjölskyldubætur eru innifaldar í framfærsluvísitölunni,
auk beinna skatta til ársins 1967, en ekki í vísitölu vöru og þjón-
ustu.

Kaupmáttur tímakaups verkamanna miðað við fram-
færsluvísitölu kauplagsnefndar.

Tafla 1,4	Greitt	Greitt	Vísit.	Vísitala kaupm.	
	tímak.	meðal-	framf.	tímak.	meðal-
	í dagv.	tímak.	kostn.	í dagv.	tímak.
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1961	24,70	28,10	79,8	95,2	90,9
1962	27,90	32,50	88,5	96,9	94,8
1963	32,50	38,75	100,0	100,0	100,0
1964	41,25	48,60	119,2	106,5	105,2
1965	49,00	57,87	127,9	117,9	116,7
1966 1. ársfj.	55,00	62,90	135,9	124,5	119,4
2. "	57,94	69,46	141,6	125,9	126,6
3. "	59,50	70,08	144,7	126,5	125,0
4. "	62,82	72,84	144,8	133,5	129,8
1967 1. ársfj.	61,58	69,94	144,6	131,1	124,8
2. "	62,46	73,65	144,7	132,8	131,3
3. "	62,71	72,96	144,8	133,3	130,0
4. "	62,84	72,17	153,3	126,2	121,5
1968 1. ársfj.	63,80	72,15	161,2	121,8	115,5
2. "	65,53	78,16	163,6	123,2	123,3
3. "	66,85	77,39	166,6	123,5	119,9
4. "	68,31	79,25	178,2	118,0	114,8

ATH: Vísitala framfærslukostnaðar er hér reiknuð út sem ársmeðal-
tal og ársfjórðungsmeðaltal, miðað við stöðu hennar í miðjum
mánuði.

Kaupmáttur tímakaups verkamanna miðað við vísitölu Hagstofu Íslands fyrir vöru og þjónustu.1)

Tafla 1,5	Vísit.	Vísit.	Vísit.	Vísitala kaupm.		
	tímak. í dagv.	meðal- tímak.	vöru og þjón.	tímak. í dagv.	meðal- tímak.	
	1	2	3	4	5	
1961	76,0	72,5	79,5	95,6	91,2	
1962	85,8	83,9	93,7	91,6	89,5	
1963	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1964	126,9	125,4	119,6	106,1	104,8	
1965	150,8	149,3	128,5	117,4	116,2	
1966	1. ársfj.	169,2	162,3	138,6	122,1	117,1
	2. "	178,3	179,3	143,6	124,1	124,8
	3. "	183,1	180,9	148,4	123,4	121,9
	4. "	193,3	188,0	149,2	129,5	126,0
1967	1. ársfj.	189,5	180,5	148,7	127,4	121,4
	2. "	192,2	190,0	148,3	129,6	128,1
	3. "	193,0	188,3	147,8	130,6	127,4
	4. "	193,4	186,2	154,3	125,3	120,7
1968	1. ársfj.	196,3	186,2	165,8	118,4	112,3
	2. "	201,6	201,7	169,6	118,9	118,9
	3. "	205,7	199,7	173,7	118,4	115,0
	4. "	210,2	204,5	186,6	112,6	109,6

1) Sjá Tölfræðihandbók Hagstofu Íslands bls. 285.

Vinnutími verkamanna.

Eins og tafla 1,6 ber með sér, hefur orðið nokkur breyting á skiptingu vinnutímans frá 4. ársfj. 1967. Yfirvinna fer minnkandi

og er nú 20,6 % alls vinnutímans, en var 22,3 % á 4. ársfj. 1967 og 24,2 % á 4. ársfj. 1968. Þetta samsvarar því, að yfirvinnan hefur dregist saman sem svarar 2 - 2½ klst. á viku, að meðaltali, hjá öllum verkamönnum, frá því sem var á 4. ársfj. 1966. Þessi vinnutímastytting kemur þó mjög misjafnlega niður á einstaka hópa verkamanna, þar sem vinnutíminn hefur sumstaðar stytst mjög mikið, en lítið sem ekkert hjá öðrum. Mestur hefur samdrátturinn orðið hjá alm. verkamönnum, en minnstur hjá stjórnendum véla. Hjá almennum verkamönnum verður mest stytting á vinnutímanum hjá þeim sem höfðu mesta yfirvinnu, þ. e. í fiskvinnu, ýmsri alm. vinnu og bæjarvinnu.

	Dagv. %	Eftv. %	Næstv. %
4. ársfj. 1968			
Alm. verkam.	80,0	11,2	8,8
Aðst.v/fagv.	83,4	11,8	4,8
Vélstjórn	74,9	10,4	14,7
Samt. 4. '68	79,4	11,1	9,5
" 4. '67	77,7	12,6	9,7
" 4. '66	75,8	13,8	10,4

II Kafli - Iðnaðarmenn.

Að meðaltali hefur greitt tímakaup iðnaðarmanna hækkað um kr. 3,84 í dagvinnu síðan á 4. ársfj. 1967., eða um 4,6 %. Greitt meðaltímakaup án helgidagaálags hefur á sama tíma hækkað um kr. 1,49 eða 1,6 %.

Greitt tímakaup iðnaðarmanna
á 4. ársfj. 1967 og 1968.

Tafla 2,1	Tímakaup í dagvinnu			Meðaltímakaup án helgid.		
	1967	1968	Aukn.	1967	1968	Aukn.
	kr.	kr.	%	kr.	kr.	%
Skipasm. og viðg.	80,51	88,14	9,5	92,44	96,69	4,6
Málmsmíðar	79,05	82,64	4,5	89,04	91,77	3,1
Trésmíðar	79,44	82,68	4,1	88,72	90,80	2,3
Húsgagnagerð	87,65	84,41	-3,7	91,27	87,56	-4,1
Flugvirkjun	105,81	113,75	7,5	118,20	125,93	6,5
Bifreiðasm. og viðg.	80,01	88,43	10,5	89,29	95,98	7,5
Rafvirkjun	81,90	85,86	4,8	92,89	95,04	2,3
Bökunarvinna	73,86	85,73	16,1	83,46	95,16	14,0
Prentun og bókgag.	88,23	91,13	3,3	106,06	102,27	-3,6
Vegið meðaltal	83,00	86,84	4,6	94,33	95,82	1,6

Dagvinnutaxti iðnaðarmanna hefur að jafnaði hækkað um kr. 5,30 pr. klst. frá 4. ársfj. 1967 til 4. ársfj. 1968. Raunveruleg hækkun á greiddu tímakaupi í dagvinnu verður kr. 3,84 pr. klst., sem er næstum hálfri annari krónu minna en taxtahækkanir gefa tilefni til.

Meðalkauptaxti iðnaðarmanna hefur hækkað um kr. 5,45 á þessu tímabili, en raunverulega greitt meðaltímakaup hefur aðeins hækkað um kr. 1,49 pr. klst.

Þáttgreining hækunar á greiddu meðaltíma-
kaupi iðnaðarmanna 4. ársfj. 1967 - 4. ársfj. 1968.

	Meðaltímakaup án helgidaga	
	kr.	%
1) Hækkun kauptaxta	5,45	5,8
2) Yfirvinna	- 2,46	- 2,6
3) Launaskrið	- 1,50	- 1,6
Meðaltímak. samt.	1,49	1,6

Á þessu tímabili hefur yfirvinna dregist saman hjá öllum hóp- um iðnaðarmanna, þó mest í prentiðnaði, skipasmíðum og bifreiða- smíði og viðgerðum. Launaskrið er mest niður á við í húsgagnagerð,

en annars staðar er það nokkuð jafnt, nema hjá bókurum og í flugvirkjun og bifreiðaiðnaðinum. Skipasmíðar og viðgerðir sýna einnig talsverða hækkun á dagvinnukaupi umfram aðra, en þar er sennilega um að ræða yfirfærslu á launagreiðslum frá fyrri ársfjórðungi, að verulegu leyti, þannig, að búast má við, að tímakaup þeirra falli aftur á næsta ársfjórðungi.

Ársfjórðungsleg þróun tímakaups
iðnaðarmanna frá 1. ársfj. 1966.

Tafla 2,2		Tímak.	Meðal-	Ársfj.leg aukn.%	
		í dagv.	tímak. án hd.	Tímak. í dagv.	Meðalt. án hd.
1966	1. ársfj.	73,73	83,34	-	-
	2. "	77,86	90,28	5,6	8,3
	3. "	79,92	91,53	2,6	1,4
	4. "	79,14	89,54	- 1,0	- 2,2
1967	1. ársfj.	79,53	88,22	0,5	- 1,5
	2. "	81,40	93,31	2,4	5,8
	3. "	81,60	93,09	0,2	- 0,2
	4. "	83,00	94,33	1,7	1,3
1968	1. ársfj.	83,61	92,04	0,7	- 2,4
	2. "	84,31	95,99	0,8	4,3
	3. "	88,24	99,27	4,7	3,4
	4. "	86,84	95,82	- 1,6	- 3,5

Eins og tafla 2,2 sýnir hefur bæði greitt tímakaup í dagvinnu og meðaltímakaup iðnaðarmanna lækkað frá 3ja ársfj. 1968, en þá hafði dagvinnukaupið, hækkað talsvert meira en taxtinn, þannig, að sé litið á 3 og 4. ársfjórðung saman, þá hefur hækkun dagvinnukaups orðið svipuð og hækkun kauptaxta gaf tilefni til. Fyrstu tveir ársfjórðungar ársins fengu aftur á móti ekki helming þeirrar hækkunar, sem kjarasamningur og kaupgjaldsvísitala ætlaðist til.

Tafla 1

Tímakaupstafla - 4. ársfj. 1968.

Verkamenn
Véltafila 245

Heildar- vinnust. þús.	Vog 2	Tímak. í dagv. kr.	Helgid. álag kr.	Eftirv. álag kr.	Næturv. álag kr.	Meðal- tímak. kr.
1	2	3	4	5	6	7

Alm. verkamannav.

Fiskvinna	23	15	56,94	1,74	2,42	3,78	64,89
Hafnarvinna	191	20	60,64	1,49	4,11	5,87	72,13
Pakkhúsvinna	49	3	65,58	2,30	3,59	3,26	74,74
Lyftarvinna	36	2	61,11	1,13	4,15	6,08	72,48
Byggingarvinna	26	10	64,56	1,77	5,50	3,74	75,59
Afgreiðslustörf	34	7	76,36	2,64	2,37	5,33	86,72
Bæjarvinna	140	15	61,64	1,63	3,61	1,30	68,19
Verksmiðjuvinna	36	11	66,84	2,48	2,36	3,99	75,69
Slippvinna	13	2	64,38	2,20	4,23	1,70	72,53
Ýmis alm. vinna	77	15	68,22	2,33	3,55	6,10	80,21
Vegið meðaltal	625	100	63,78	1,92	3,51	4,29	73,52

Aðstoð v. fagvinnu

Málmsmíði	45	35	71,83	2,40	4,17	3,70	82,11
Trésmíði	18	30	71,70	2,71	3,88	0,77	79,08
Bifreiðasm. og viðg.	15	35	78,57	2,84	4,36	3,42	89,21
Vegið meðaltal	78	100	74,15	2,65	4,15	2,72	83,69

Vélstjórn

Bílstjórar	133	80	74,35	2,43	3,79	8,61	89,20
Ýtu- og kranastj.	85	20	70,71	2,10	4,96	6,92	84,70
Vegið meðaltal	220	100	73,62	2,36	4,02	8,27	88,30

Samanvegið:

Alm. vinna	625	55	63,78	1,92	3,51	4,29	73,52
Aðstoð v. fagv.	78	20	74,15	2,65	4,15	2,72	83,69
Vélstjórn	220	25	73,62	2,36	4,02	8,27	88,30
	923	100	68,31	2,18	3,77	4,97	79,25

Tafla 2 Vinnutíma- og kaupgreiðslutafla - 4. ársfj, 1968.

Verkamenn Véltafla 345	Heildar-		Skipting vinnutíma			Heildar- kaup þús. kr.
	vinnust. þús.	Vog	Dvt. %	Evt. %	Nvt. %	
	1	2	3	4	5	6
<u>Alm. verkamannav.</u>						
Fiskvinna	23	15	82,8	8,6	8,6	1473
Hafnarvinna	191	20	74,0	13,1	12,9	13795
Pakkhúsvinna	49	3	82,1	11,4	6,5	3677
Lyftaravinna	36	2	73,7	13,1	13,2	2606
Byggingarvinna	26	10	74,6	17,5	7,9	1934
Afgreiðslustörf	34	7	84,8	6,3	8,9	2957
Bæjarvinna	140	15	84,6	12,6	2,8	9550
Verksmiðjuvinna	36	11	85,1	7,3	7,6	2691
Slippvinna	13	2	82,4	14,1	3,5	939
Ýmis alm. vinna	77	15	78,1	10,2	11,7	6216
Vegíð meðaltal	(625)	100	80,0	11,2	8,8	(45838)
<u>Aðstoð v. fagvinnu</u>						
Málsmíði	45	35	81,2	12,0	6,8	3715
Trésmíði	18	30	86,7	11,9	1,4	1417
Bifreiðasm.og viðg.	15	35	82,7	11,6	5,7	1366
Vegíð meðaltal	(78)	100	83,4	11,8	4,8	(6498)
<u>Vélstjórn</u>						
Bílstjórar	135	80	75,3	9,6	15,1	12075
Ýtu- og kranastj.	85	20	73,4	13,5	13,1	7193
Vegíð meðaltal	(220)	100	74,9	10,4	14,7	(19268)
<u>Samanvegið:</u>						
Alm. verkamannav.	625	55	80,0	11,2	8,8	45838
Aðstoð v. fagvinnu	78	20	83,4	11,8	4,8	6498
Vélstjórn	220	25	74,9	10,4	14,7	19268
	923	100	79,4	11,1	9,5	71604

Tafla 3

Tímakaupstafla - 4. ársfj. 1968.

Iðnaðarmenn
Véltafla 265

	Heildar-	Tímak.	Helgid.	Eftirv.	Næturv.	Meðal-
	vinnust.	í dagv.	álag	álag	álag	tímak.
	pús.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	1	2	3	4	5	6
Skipasm. og viðg.	9	88,14	3,20	5,01	3,53	99,89
Málmsmíðar	89	82,64	2,95	4,21	4,91	94,72
Trésmíðar	39	82,68	2,93	6,00	2,10	93,73
Húsgagnagerð	12	84,41	3,43	2,73	0,40	90,99
Flugvirkjun	17	113,75	3,71	1,52	10,66	129,64
Bifreiðasm. og viðg.	50	88,43	3,14	4,77	2,76	99,12
Rafvirkjun	51	85,86	3,06	5,18	3,99	98,10
Bökunarvinna	4	85,73	3,16	2,21	7,20	98,32
Prentun og bókagerð	18	91,13	3,42	0,00	11,14	105,69
		(289)				

Tafla 4

Vinnutíma- og kaupgreiðslutafla - 4. ársfj. 1968.

Iðnaðarmenn
Véltafla 365

	Heildar-	Skipting vinnutíma			Heildar-
		Dvt.	Evt.	Nvt.	
	vinnust.	%	%	%	pús. kr.
	pús.				
	1	2	3	4	5
Skipasm. og viðg.	9	82,9	11,7	5,4	914
Málmsmíðar	89	81,9	10,2	7,9	8421
Trésmíðar	39	83,5	13,1	3,4	3678
Húsgagnagerð	12	93,5	5,9	0,6	1098
Flugvirkjun	17	87,5	2,0	10,5	2396
Bifreiðasm. og viðg.	50	84,6	11,2	4,2	4993
Rafvirkjun	51	81,4	12,3	6,3	5021
Bökunarvinna	4	84,2	5,0	10,8	401
Prentun og bókagerð	18	85,8	0,0	14,2	1919
		(289)			(28841)

Tafla 5

Tímakaupstafla - 4. ársfj. 1968.

Verkakonur

Véltafla 235

	Heildar- vinnust. þús.	Tímak.	Helgid.	Eftirv.	Naturv.	Meðal-
		í dagv. kr.	álag kr.	álag kr.	álag kr.	tímak. kr.
	1	2	3	4	5	6
Fiskvinna	17	54,98	0,93	2,77	3,35	62,06
Afgreiðslustörf	14	57,46	1,99	1,42	2,06	62,94
Verksmiðjuvinna	53	55,23	2,12	0,91	0,83	59,11
Bæjarvinna	1	51,08	0,00	2,16	0,73	53,98
Bökunarvinna	3	60,65	2,64	0,00	0,18	63,48
Fatasaumur	27	58,20	2,49	0,24	0,00	60,95
Prentun og bókgag.	9	57,12	1,94	0,00	11,02	70,09
Ýmis alm. vinna	11	66,34	1,85	0,39	3,35	71,94

(135)

Tafla 6

Vinnutíma- og kaupgreiðslutafla - 4. ársfj. 1968.

Verkakonur

Véltafla 335

	Heildar- vinnust. þús.	Skipting vinnutíma			Heildar- kaup þús. kr.
		Dvt.	Evt.	Nvt.	
		%	%	%	
	1	2	3	4	5
Fiskvinna	17	81,8	10,3	7,9	1058
Afgreiðslustörf	14	90,2	5,3	4,5	883
Verksmiðjuvinna	53	94,5	3,6	1,9	222
Bæjarvinna	1	88,9	9,2	1,9	73
Bökunarvinna	3	99,6	0,0	0,4	220
Fatasaumur	27	99,0	1,0	0,0	1651
Prentun og bókgag.	9	77,6	0,0	22,4	643
Ýmis alm. vinna	11	92,6	1,2	6,2	773

(135)

(5523)

Tafla 7

Meðaltímakaup - 4. ársfj. 1968.

Flugáhafnir

Véltöflur 275 og 375

	Heildar- vinnust. þús.	Meðal- tímak. kr.	Heildar- kaup þús. kr.
Flugstj. (stór vél)	3	321,33	868
Flugstj. (meðal vél)	9	194,02	1729
Flugáh. (stór vél)	3	187,66	507
Flugáh. (meðal vél)	12	143,61	1713
Flugfreyjur	17	74,80	1316

(44)

(6133)

Atvinnuleysi jan. - ágúst 1969.

Hér verða birtar allar tiltæskar upplýsingar um fjölda atvinnulausra og greiddar atvinnuleysisbætur, í framhaldi af því, sem stendur í fyrri heftum Fréttabréfsins.

Í júní mánuði jókst heildaratvinnuleysi á landinu úr 1243 atvinnulausum mönnum þann 31. maí, í 1459 manns þann 30. júní. Aukningin er 216 manns eða 17,4 %. Orsök þessarar fjölgunar atvinnulausra manna er, að skólafólkið losnar frá skólunum um þetta leyti og veldur gífurlega auknu framboði á vinnumarkaðinum, enda kemur þetta greinilega fram þegar athugað er hvar þetta aukna atvinnuleysi myndast.

Atvinnuleysi jókst aðeins á fjórum stöðum í júní mánuði, þ. e. í Reykjavík, á Siglufirði, á Akureyri og í Norður-Múlasýslu, allsstaðar annarsstaðar stóð það í stað eða minnkaði.

Í júlí minnkaði atvinnuleysið mikið, eða um þriðjung, þar sem fjöldi atvinnulausra manna fór úr 1459 niður í 978. Samt sem áður

Atvinnuleysissskráning 1969				jókst atvinnuleysið í Vestur-Barðastrandarsýslu, Hofssósi og Sauðárkróki, annarsstaðar minnkaði það eða stóð í stað í júlí mánuði. Ágúst mánuður er í heild óbreyttur frá júlí mánuði, og ef litið er á tölur um skráð atvinnuleysi á einstöku stöðum kemur í ljós, að það hefur aðeins breytt svo nokkru nemi í Snæfellsnes- og Hnappadalssýslu og A-Húnavatnssýslu, þar sem það eykst verulega og á Siglufirði, þar sem samsvarandi atvinnuaukning á sér stað.
Tafla I	Fjöldi atv. lausra	Heildarvinnu afl	Hlutf. tala atv.1.	
	(1)	(2)	(3)	
31. jan.	5.475	79.677	6,9 %	
28. febr.	3.605	79.818	4,5 %	
31. marz	2.077	79.959	2,6 %	
30. apríl	1.284	80.100	1,6 %	
31. maí	1.243	80.241	1,5 %	
30. júní	1.459	80.382	1,8 %	
31. júlí	978	80.523	1,2 %	
31. ágúst	1.084	80.664	1,3 %	

Tafla I sýnir, hver heildarfjöldi atvinnulausra manna er í lok hvers mánaðar, og hvað sá fjöldi er stór í hlutfalli við heildarvinnuafli á landinu. Heildarvinnuaflið er reiknuð stærð, sem er við það miðuð, að hún sýni þann fjölda manna, sem er vinnufær og stundar vinnu. Hér er hverskonar starfsemi, önnur en skólaseta, talin vinna,

p. e. skólafólk er ekki talið með nema að tiltölu við þann fjölda mánaða, sem það vinnur yfir árið. Tölurnar eru þó gallaðar að því leyti, að vinnuafli skólafólks er látið dreifast jafnt á alla mánuði ársins, en kemur ekki allt á sumarmánuðina eingöngu. Þó er vafasamt hvor aðferðin sé eðlilegri, þar sem hæpið er, að skólafólk láti almennt skrá sig atvinnulaust, þó það fái ekki vinnu, heldur má búast við, að það atvinnuleysi, sem mælist þess vegna sé þannig til komið, að þar sé um að ræða verkafólk, sem skólafólkið hefur ýtt út úr atvinnu, og hefur e. t. v. alltaf verið laust við vinnu.

Þegar vinnuaflið er reiknað út, eru útreikningarnir gerðir á grundvelli talna um fólksfjöldann og aldursskiptingu hans. Enginn yngri en 16 ára telst með, og menn detta út, þegar þeir verða sjötugir. Mannafatalan fæst þannig, að fólksfjöldinn í hverjum aldursflokki á bilinu 16 ára til 69 ára er margfaldaður með einhverju broti og útkomurnar lagðar saman.

Tölur IV - VI sýna nánari sundurliðun á fjölda atvinnulausra, en ekki eru fyrir hendi samskonar skýrslur fyrir fyrri ár.

Tafla II sýnir atvinnuleysisráningu Ráðningarstofu Reykjavíkurborgar fyrir jan. - júlí 1969, og samanburð við árið 1968. Þar kemur í ljós, að aukning atvinnuleysis í Reykjavík þessa mánuði árið 1969, er 160 % hjá körlum og 190 % hjá konum, og að um þriðjungur alls atvinnuleysis á landinu er skráð þar.

Bætt atvinnuleysi er sýnt á töflu III, bæði peningaupphæðin, sem er greidd, og sá fjöldi atvinnuleysisdaga sem verið er að bæta. Samskonar yfirlit er í Fréttabréfi nr. 11 um bætt atvinnuleysi árin 1957 - 1967, og jan. - ágúst 1968. Það eru því ekki fyrir hendi tölur fyrir alveg sama tímabil árið 1968, en sennilega hefur mjög lítil hluti atvinnuleysisbóta árið 1968 verið greiddur vegna júlí og ágúst þannig, að vel má bera saman bótagreiðslur fyrir þessi tvö tímabil. Tölur fyrir árið 1968 eru eingöngu sundurliðaðar eftir heimili þeirra stéttarfélaga, sem bestur eru greiddar vegna. Á tímabilinu 1. jan. til 30. júní 1969 hafa verið greiddar kr. 89.399.000,-, sem atvinnuleysisbætur úr Atvinnuleysisstryggingarsjóði, þær hafa því hækkað um rúma 71 milljón, miðað við tímabilið jan. - ágúst 1968 eða um 290 %.

<u>jan. - júní 1969</u>	<u>Fjöldi daga</u>	<u>%</u>	<u>%</u>
Bætt atvinnuleysi	310.212	81	5,7
<u>Obætt atvinnuleysi</u>	<u>74.881</u>	<u>19</u>	<u>1,4</u>
Heildar atvinnuleysi	385.095	100	7,1
Unnir dagar innan Atvinnuleysistr.sj.	<u>5.000.000</u>		<u>92,9</u>
Heildar umfang sjóðsins	5.385.000		100,0

Þar af stafar hluti hækkunarinnar af hækkun á bótataxtanum, en hann hækkaði í ársbyrjun 1969 um 82 %, en afgangurinn er vegna fjölgunar á bættum atvinnuleysisdögum, en þeim hefur fjölgað um 168 %.

Atvinnuleysissskráning Ráðningarstofu
Reykjavíkurborgar árið 1969.

Tafla II	Atvinnulausir		Skráðir Ráðnir		Teknir	
	1. dag mánaðar			atv. l.	í	af
	Karlar	Konur	Samt. í mán.	vinnu	skrá	
	1	2	3	4	5	6
janúar	437	108	545	1193	77	300
febrúar	1059	302	1361	691	98	873
marz	820	261	1081	702	161	919
apríl	530	173	703	457	111	667
maí	294	86	380	771	195	409
júní	448	99	547	2034	1239	690
júlí	469	183	652	588	182	619
ágúst	315	124	439			

Meðalfjöldi á mánuði

jan.-júlí '69	571	174	745	919	295	640
jan.-júlí '68	219	60	279	504	306	169

Fjöldi atvinnuleysisdaga í Reykjavík

	Karlar	Konur	Samtals
jan.-júlí '68	37.887	10.380	48.267
jan.-júlí '69	98.783	30.102	128.885

Bætt atvinnuleysi jan. - júní 1969.

Tafla III	Flokkað eftir greiðslustað		Flokkað eftir heimili	
	pús.kr.	Dagar	pús.kr.	Dagar
	(1)	(2)	(3)	(4)
Reykjavík, Kóp.	36.104	125.281	32.238	111.866
Keflavík	1.001	3.473	1.001	3.473
Keflavíkurflugv.				
Hafnarfjörður	3.934	13.651	3.943	13.682
Gullbringusýsla	1.077	3.737	1.077	3.737
Kjósarsýsla				
Akranes	2.145	7.443	2.421	8.401
Borgarfjarðarsýsla				
Mýrasýsla	721	2.502	854	2.963
Snafl.-og Hnappadalss.	3.540	12.284	3.877	13.453
Dalásýsla				
A-Barðastrandarsýsla				
V-Barðastrandarsýsla	813	2.821	813	2.821
Ísafjörður	294	1.020	308	1.069
V-Ísafjarðarsýsla	258	895	258	895
N-Ísafjarðarsýsla	87	302	87	302
Bolungarvík	1	3	1	3
Strandásýsla	80	278	80	278
V-Húnavatnssýsla	241	836	534	1.853
A-Húnavatnssýsla	1.497	5.195	1.683	5.840
Sauðárkrókur	2.331	8.088	2.480	8.606
Skagafjarðarsýsla	956	3.317	1.032	3.581
Siglufjörður	5.953	20.657	5.953	20.657
Ólafsfjörður	1.799	6.242	1.799	6.242
Akureyri	8.115	28.159	8.537	29.623
Eyjafjarðarsýsla	1.394	4.837	1.477	5.125
Húsavík	701	2.432	803	2.786
N-Þingeyjarsýsla	3.436	11.923	3.749	13.009
S-Þingeyjarsýsla				
Seyðisfjörður	1.749	6.069	1.881	6.527
N-Múlasýsla	1.826	6.336	1.947	6.756
Neskaupstaður	1.432	4.969	1.644	5.705
S-Múlasýsla	3.750	13.013	4.004	13.894
A-Skaftafellssýsla				
V-Skaftafellssýsla	103	357	103	357
Rangárvallasýsla				
Árnessýsla	1.487	5.160	1.898	6.586
Vestmannaeyjar	2.574	8.932	2.917	10.122
Allt landið	89.399	310.212	89.399	310.212

Atvinnulausir á skrá 30. júní 1969.

	Karlar	Verkam.	Iðnaðar-	Aðrir	Konur	Verka-	Aðrar	Atvl.	Félagatal	Atvl.
	Samtals	Sjómenn	menn	karlar	Samtals	konur	konur	alls	innan ASÍ	%
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Reykjav., Kóp., Hafnarfj.	514	378	31	105	222	87	135	736	22651	3
Keflavík	8	8						8	829	1
Gullbringu-og Kjósars.	6	6			2	1	1	8	540	1
Akranes	2	2			1	1		3	392	1
Borgarfjarðarsýsla									36	0
Mýrasýsla	12	12			4	4		16	219	7
Snæf. og Hnappadalss.									653	0
Dalasýsla									147	0
A-Barðastrandars.									355	0
V-Barðastrandars.									563	1
Ísafjörður	3	1		2				3		20
V-Ísafjarðars.	5	5						5	289	2
N-Ísafjarðars.	1	1			3	3		4	114	4
Bolungarvík									160	0
Strandasýsla	29	29			6	6		35	253	14
V-Húnavatnss.	2	2						2	59	3
A-Húnavatnss.	7	7			4	4		11	298	4
Sauðárkrókur	1			1				1	337	0
Skagafjarðars.	18	15		3				18	135	13
Siglufjörður	90	75		15	90	85	5	180	560	32
Ólafsfjörður									250	0
Akureyri	156	130	2	24	130	130		286	2015	14
Eyjafjarðars.	6	6			3	3		9	254	4
Húsavík	2	2						2	320	1
S-Pingeyjars.									40	0
N-Pingeyjars.	24	24			14	14		38	306	12
Seyðisfjörður									130	0
N-Múlasýsla	20	17		3	15	15		35	257	14
Neskaupstaður	11	1		10				11	403	3
S-Múlasýsla	26	23		3	20	20		46	834	6
A-Skaftafellss.									99	0
V-Skaftafellss.									92	0
Rangárvallasýsla									74	0
Arnessýsla	2	2						2	789	0
Vestmannaeyjar									962	0
	945	746	33	166	514	373	141	1459	35415	4

Atvinnulausir á skrá 31. júlí 1969.

	Karlar	Verkam.	Iðnaðar-	Aðrir	Konur	Verka-	Aðrar	Atvl.	Félagatal	Atvl.
	Samtals	Sjómenn	menn	karlar	Samtals	konur	konur	alls	innan ASÍ	%
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Reykjav. Kóp., Hafnarfj.	345	189	18	138	148	66	82	493	22651	2
Keflavík	3	3						3	829	0
Gullbringu-og Kjósars.	6	6			1		1	7	540	1
Akranes	2	2			1	1		3	392	1
Borgarfjarðars.									36	
Mýrasýsla	7	7			1	1		8	219	4
Snæf. og Hnappadalss.									653	
Dalasýsla									147	
A-Barðastrandars.									355	6
V-Barðastrandars.	12	12			8	8		20	563	1
Ísafjörður	4	2		2				4		21
V-Ísafjarðars.									289	
N-Ísafjarðars.									114	
Bolungarvík									160	
Strandasýsla									253	
V-Húnavatnss.									59	
A-Húnavatnss.									298	
Sauðárkrókur	1	1			10	10		11	337	3
Skagafjarðars.	31	28		3	30	30		61	135	45
Siglufjörður	85	76		9	97	97		182	560	33
Ólafsfjörður	4	4						4	250	2
Akureyri	58	44	3	11	111	100	11	169	2015	8
Eyjafjarðars.	5	5			5	5		10	254	4
Húsavík									320	
S-Pingeyjars.									40	
N-Pingeyjars.									306	
Seyðisfjörður									130	
N-Múlasýsla									257	
Neskaupstaður									403	
S-Múlasýsla									834	
A-Skaftafellss.									99	
V-Skaftafellss.									92	
Rangárvallasýsla									74	
Arnessýsla	3	3						3	789	0
Vestmannaeyjar									962	
	566	382	21	163	412	318	94	978	35415	3

Atvinnulausir á skrá 31. ágúst 1969.

	Karlar Samtals	Verkam. Sjómenn	Iðnaðar- menn	Aðrir karlar	Konur Samtals	Verka- konur	Aðrar konur	Atvl. alls	Félagatal innan ASÍ	Atvl. %
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Reykjavík, Kóp., Hafnarfj.	349	236	23	90	143	72	71	492	22651	2
Keflavík	6			6				6	829	1
Gullbringu-og Kjósars.	4	4			2	2		6	540	1
Akranes	8	8			3	3		11	392	3
Borgarfjarðarsýsla									36	0
Mýrasýsla									219	0
Snæf.- og Hnappadalss.	36	31		5	19	19		55	653	8
Dalásýsla									147	0
A-Barðastrandars.										
V-Barðastrandars.	8	8			7	7		15	355	4
Ísafjörður	4	3		1				4	563	1
V-Ísafjarðarsýsla									289	0
N-Ísafjarðarsýsla									114	0
Bolungarvík									160	0
Strandasýsla									253	0
V-Húnavatnssýsla									59	0
A-Húnavatnssýsla	20	20			29	29		49	298	16
Sauðárkrúkur	2	2			11	11		13	337	4
Skagafjarðarsýsla	36	33		3	30	30		66	135	49
Íglufjörður	98	87	11		57	57		155	560	28
Ólafsfjörður	6	6						6	250	2
Akureyri	58	53	3	2	107	97	10	165	2015	8
Eyjafjarðarsýsla	3	3			3	3		6	254	2
Húsavík									320	0
S-Þingeyjarsýsla									40	0
N-Þingeyjarsýsla	7	7			7	7		14	306	5
Seyðisfjörður	1	1						1	130	1
N-Múlasýsla									257	0
Neskaupstaður									403	0
S-Múlasýsla	4	4			6	6		10	834	1
A-Skaftafellss.									99	0
V-Skaftafellss.									92	0
Rangárvallasýsla									74	0
Arnessýsla	9	9			1	1		10	789	1
Vestmannaeyjar									962	0
	659	515	37	107	425	344	81	1084	35415	3

22

	Útflutningsmagnið í tonnum						jan. - júní		aukn. %
	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1968	1969	
1. Saltfiskur, þurrkaður	2420	1138	2684	1410	1210	2258	772	1746	126,2
2. - " -, óverkaður	18989	23955	25859	24391	19032	26073	11651	9561	+ 17,9
3. Skreið	9616	11580	12244	8745	3518	3546	523	3303	531,5
4. Heilfrystur fiskur	3953	4814	7554	10222	9036	8398	3783	3570	+ 5,6
5. Fryst flök	47903	54095	49125	40953	40720	48271	20636	27309	32,3
6. Ísfiskur	36161	34512	30008	21765	21232	24077	14062	15366	9,3
7. Rækja, humar fryst	1138	1170	1002	1229	1054	990	234	441	88,5
8. Hrogn, fryst og söltuð	6109	8141	6857	6801	6288	4810	3439	5150	49,8
9. Fiskmeti, niðursoðið ofl.	346	381	682	1021	693	1205	384	785	104,4
10. Hvalkjöt, hvalmjöl	3256	4396	4023	2667	4665	2266	603	1588	163,3
11. Saltsíld	52682	46222	39027	42217	28519	34707	19031	5108	+ 73,2
12. Fryst síld, ísvarin	42116	22383	28026	27912	16261	12908	4628	23615	410,3
13. Fiskimjöl, karfamjöl	26837	29002	22790	20625	17219	25868	15667	18167	16,0
14. Síldar- og loðnumjöl	76582	96379	124371	151680	115205	35726	22884	26211	14,5
15. Síldarlýsi ofl.	55149	52403	82172	126411	76030	26829	14101	18908	34,1
16. Þorska- og karfalýsi	9403	10320	6398	6290	2918	6550	2419	2740	13,3
17. Hvallýsi	3444	4499	3066	2265	2548	1870	961		
18. Aðrar sjávarafurðir	7654	9770	14812	11812	22175	25228	1909	3148	64,9
19. Landbúnaðarafurðir	7439	8210	4731	7282	10361	13044	4318	3515	+ 18,6
20. Annað	17072	13756	6720	24090	7981	11410	6942	9612	38,5
	428269	437126	472151	539788	406665	316034	148947	179843	20,7

23

Heimildir: Verzlunarskýrslur 1961 - 1967, Hagtíðindi 1968 - 1969.

Útflutningsverðmætið í millj. kr. fob. (fast meðalgengi 1969*)

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	jan. - júní		aukn. %
							1968	1969	
1. Saltfiskur, þurrkaður	104,2	54,2	105,5	70,2	66,7	99,0	37,5	71,5	90,7
2. Saltfiskur, óverkaður	461,7	716,4	843,3	900,9	691,3	896,5	440,5	301,2	+ 31,6
3. Skreið	537,5	651,0	725,2	597,8	263,4	229,0	36,1	156,7	334,1
4. Heilfrystur fiskur	79,3	102,4	186,4	287,4	223,8	176,0	68,2	61,6	+ 9,7
5. Fryst flök	1728,7	2115,1	2214,8	2043,9	1705,1	2006,0	878,7	1137,6	29,5
6. Ísfiskur	389,0	414,8	365,4	289,6	261,6	315,7	169,8	186,7	10,0
7. Rækja, humar, fryst	186,8	212,0	250,4	346,1	247,3	255,0	50,7	88,6	74,8
8. Hrogn, fryst og söltuð	149,9	207,7	250,8	212,0	167,8	163,4	125,0	202,7	62,2
9. Fiskmeti, niðursoðið ofl.	31,5	38,8	62,8	87,8	73,4	92,5	34,5	67,0	94,2
10. Hvalkjöt, hvalmjöl	41,3	58,7	62,8	45,7	76,3	32,5	6,5	20,6	216,9
11. Saltsíld	1065,2	997,7	947,5	1122,4	729,4	867,1	462,7	144,0	+ 68,9
12. Fryst síld, ísvarin	429,6	252,8	337,2	340,7	186,8	128,9	46,5	79,3	70,5
13. Fiskimjöl, karfamjöl	266,8	346,5	304,0	281,7	192,0	267,3	157,5	215,2	36,6
14. Síldar- og loðnumjöl	848,3	1147,6	1820,1	2154,1	1397,0	378,0	230,8	308,8	33,8
15. Síldarlýsi ofl.	581,3	805,6	1307,3	1701,7	822,2	204,9	113,4	149,5	31,8
16. Þorska- og karfalýsi	137,3	182,9	131,7	121,3	54,5	79,9	31,4	36,5	16,2
17. Hvallýsi	47,3	72,5	54,4	43,5	26,0	17,1	9,1		
18. Aðrar sjávarafurðir	92,4	115,2	180,4	147,2	118,8	138,0	37,0	79,0	113,5
19. Landbúnaðarafurðir	465,9	546,7	365,0	449,8	621,7	734,8	259,7	265,3	2,2
20. Annað	155,9	175,6	217,8	411,1	190,6	144,5	53,3	120,3	125,7
	7799,9	9214,2	10732,8	11654,9	8115,7	7226,1	3248,9	3692,1	13,6
Verðmætisvísitala (1961=100; 1962=118,0)	131,5	155,3	180,9	196,5	136,8	121,8	121,8	138,4	

24

Einingarverð útflutningsafurða kr. pr. kg. (fast meðalgengi 1969)

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	jan. - júní		aukn. %
							1968	1969	
1. Saltfiskur, þurrkaður	43,06	47,65	39,33	49,77	55,74	43,84	48,60	40,94	+ 15,8
2. - " - , óverkaður	24,32	29,92	32,62	36,96	36,44	34,38	37,81	31,50	+ 16,7
3. Skreið	55,93	56,24	59,25	68,40	74,92	64,58	69,09	47,43	+ 31,4
4. Heilfrystur fiskur	20,07	21,29	24,68	28,14	24,80	20,96	18,03	17,27	+ 4,2
5. Fryst flök	36,09	39,12	45,10	49,93	41,92	41,56	42,58	41,66	+ 2,2
6. Ísfiskur	10,77	12,02	12,18	13,32	12,33	13,11	12,08	12,15	0,6
7. Rækja, humar fryst	164,20	181,19	249,99	281,78	234,84	257,58	216,64	200,83	+ 7,3
8. Hrogn, fryst og söltuð	24,55	25,53	36,59	31,19	26,71	33,97	36,36	39,37	8,3
9. Fiskmeti, niðursoðið ofl.	92,64	101,96	92,29	86,02	106,25	76,76	89,79	85,36	+ 4,9
10. Hvalkjöt, hvalmjöl	12,70	13,34	15,59	17,18	16,37	14,34	10,82	12,95	19,7
11. Saltsíld	20,23	21,60	24,28	26,60	25,61	24,98	24,31	28,19	16,0
12. Fryst síld, ísvarin	10,21	11,31	12,04	12,22	11,50	9,98	10,05	3,36	+ 66,6
13. Fiskimjöl, karfamjöl	9,96	11,95	13,36	13,66	11,16	10,33	10,05	11,85	17,9
14. Síldar- og loðnumjöl	11,08	11,91	14,65	14,20	12,14	10,58	10,08	11,78	16,9
15. Síldarlýsi	10,56	15,38	15,92	13,47	10,83	7,64	8,04	7,91	+ 1,6
16. Þorska- og karfalýsi	14,63	18,03	20,57	19,30	18,74	12,20	13,00	13,32	2,5
17. Hvallýsi	13,72	16,13	17,76	19,16	10,23	9,14	9,50		
18. Aðrar sjávarafurðir	12,08	11,79	12,18	12,47	4,13	5,47	19,38	25,11	29,6
19. Landbúnaðarafurðir	62,65	66,62	77,18	61,76	51,76	56,33	60,15	75,47	25,5
20. Annað	9,15	12,76	32,40	17,08	34,16	12,66	7,68	12,52	59,5

25

Verkföll og verkbönn frá
1. janúar 1960.

Verkföll hafa nú um langan tíma sett mjög svip sinn á íslenzkt atvinnulíf, og er ekki ástæða til að ætla annað en svo verði enn um nokkur ár. Kjararannsóknarnefnd hefur nú látið framkvæma talningu á þeim fjölda verkfalla og verkbanna, sem gerð hafa verið frá árinu 1960, og athugun á umfangi þeirra, og vonast með því til að geta lagt nokkuð að mörkum til umræðna um þessi mál.

Í desember 1968 skrifaði Kjararannsóknarnefnd öllum verkalýðsfélögum á landinu bréf, þar sem þau voru beðin um að veita upplýsingar um verkföll, sem þau hefðu tekið þátt í. Mörg verkalýðsfélöganna brugðust skjótt og vel við, en nokkur þeirra neituðu því miður að svara, þar sem forustumenn þeirra töldu ekki æskilegt að láta nefndinni umbeðnar upplýsingar í té. Auk þess var leitað í dagblöðum frá þessum tíma, og í gögnum sáttasemjara ríkisins, en hann veitti Kjararannsóknarnefnd alla þá aðstoð, sem í hans valdi stóð og kann nefndin honum og þeim verkalýðsleiðtogum, sem upplýsingar veittu beztu þakkir fyrir. Sennilega hefur ekki tekizt að finna allar vinnudeilur, sem urðu á árunum 1960 - 1968, en Kjararannsóknarnefnd telur, að náðst hafi viðunandi nákvæmni, enda þótt eitthvað kynni að finnast til viðbótar, ef farið væri í eftirleitir.

Mat á umfangi vinnudeilna, sem fundust, var framkvæmt þannig, að í flestum tilfellum var notast við upplýsingar viðkomandi verkalýðsfélaga um fjölda þátttakenda, en þar sem þær voru ekki fyrir hendi, var fjöldi þátttakenda látinn vera jafn meðlimafjölda í viðkomandi verkalýðsfélögum, nema þar sem vitneskja var fyrir hendi um, að þeir hefðu verið færri, en í slíkum tilfellum var fjöldinn áætlaður í samráði við viðkomandi verkalýðsfélag eftir því, sem hægt var. Ytri áhrif vinnustöðvanna eru hér aldrei metin, heldur aðeins þátttaka í þeim. Þannig er það vinnutjón ekki metið hér, sem verður vegna þess, að lítill hópur manna í verkfalli stöðvar alla vinnu stærri hóps, sem ekki er í verkfalli. Sú undantekning er þó gerð frá þessu, að þegar skip stöðvast vegna verkfalls einhvers hluta áhafnar, er öll áhöfnin talin í verkfalli.

Það er talsvert meiri erfiðleikum bundið að meta rétt umfang sjómanna verkfalla en annarra. Hér hefur þetta verið framkvæmt þannig að telja fjölda þeirra skipa, sem gerð eru út frá hverjum stað og stöðvast hafa, en um það eru yfirleitt nokkuð góðar upplýsingar í dagblöðunum, og margfalda síðan fjölda þeirra með tölu, sem telja má nærri meðal áhafnarstærð.

Verkföll og verkbönn árin 1960 - 1969.

Tafla I	Fjöldi vinnu- stöðv- ana	Dagar með vinnust.	Fjöldi þátttak- enda	Verkfallsdagar			
				A S I Land- fólk	Far og fiskims. Sjómenn	Aðrir	Samtals
	1	2	3	4	5	6	7
1960	3	14	125	580	100		680
1961	70	214	16357	249188	28289	960	278437
1962	24	171	3029	19140	80490	352	99982
1963	66	153	21262	205959	114	700	206773
1964	4	32	1207	10441			10441
1965	66	147	15727	31959	51970	540	84469
1966	23	13	1866	5254			5254
1967	60	87	9371	14076	2475	1620	18171
1968	67	60	20083	221939			221939
Jan. jún. 1969	131	78	33262	100329	46540	182	147051

Tafla I sýnir árangur þessarar leitar, en ef menn vilja gera sér grein fyrir því, hvort vinnudeilur færast í vöxt eða fari minnkandi, verður að hafa eftirfarandi í huga.

Dálkur 1. sýnir fjölda vinnustöðvana, en með því er átt við verkfall eða verkþann, og ein óslitin boðuð aðgerð eins verkalyós- eða atvinnurekendafélags er talin ein vinnustöðvun. Þess vegna er það talin ein vinnustöðvun ef eitthvert félag boðar verkfall, sem síðan stendur yfir í mánuð samfleytt, en ef sama félag síðan boðar verkfall á hverjum mánudegi allan næsta mánuð, eru þær vinnustöðvanir taldar fjórar.

Dálkur 2. sýnir þann fjölda daga yfir árið, sem vinnustöðvun kemur fyrir í, án tillits til þess, hvort um er að ræða víðtækt verkfall eða vinnustöðvun örfárra manna. Sunnu- og helgidagar eru ekki taldir með, þannig að ef finna má einhverja í verkfalli alla daga ársins þá teljast dagarnir vera 302.

Dálkur 3. sýnir fjölda þátttakenda, þ.e. summu margfelda af fjölda þátttakenda og fjölda verkfalla einstakra félaga. Þ. e. eitt félag, sem telur 150 meðlimi gerir eitt verkfall, teljast þátttakendur 150. En ef það gerir tvisvar verkfall, teljast þeir vera 300.

Dálkar 4 - 7 sýna fjölda verkfallsdaga. Þ. e. summu margfelda af fjölda daga og þátttakenda í einstökum verkföllum. Þ. e. ef eitt félag fer í mánaðar verkfall og 100 manns taka þátt í því, teljast það vera 2500 verkfallsdagar, ef 25 virkir dagar eru í mánuðinum.

Tafla I virðist ekki gefa til kynna, að veruleg breyting hafi orðið á þróun þessara mála frá árinu 1960, nema hvað eftir 1965 hefur dreifing aðgerða yfir árið orðið miklu minni en áður. Þ. e. háðar hafa verið færri og stærri orrustur, eins og dálkur 2, sem sýnir fjölda daga, sem verkföll koma fyrir í, ber með sér. Ástæða þessa er sú, að heildarsamtök vinnumarkaðarins hafa látið æ meira til sín taka, en einstök félög fara nú síður ein út í verkfallsbaráttu en áður var.

Árið 1961 er mesta verkfallsárið á þeim áratug, en þá fóru sum verkalyðsfélögin í allt að mánaðar verkfall og flest stærstu iðnaðarmanafélögin voru í þriggja vikna verkfalli. Sjómenn áttu þó fyrsta leikinn með 10 daga verkfalli í janúar það ár.

Fremur lítið var um verkföll í landi árið 1962, en sjö sjómannafélög boðuðu verkfall á togurunum þann 10. marz, sem leystist ekki fyrr en þann 18. júlí. Fyrsta nóvember hófst verkfall á vetrarsíldveiðum hjá tólf sjómannafélögum, og atvinnurekendur svöruðu því þann 11. sama mánaðar með verkbanni á sömu félög. Deilan leystist þann 20. nóv.

Árið 1963 hófst allsherjar verkfall í landi þann 10. desember, en fram til þess tíma hafði verið lítið um verkföll. Því lauk að mestu þann 20. des., þó höfðu verzlunarmenn samið áður þ. e. þann 13. sama mánaðar.

Aðeins fjögur verkföll voru gerð árið 1964, en árið 1965 hófst á sjómannaverkfalli, sem stóð í rúman mánuð. Verulegar vinnustöðvanir urðu einnig í landi það ár. Félög í málmiðnaði gerðu hátt á

fjórða tug skyndiverkfalla, auk skyndiverkfalla nokkurra annarra félaga í einstökum atvinnugreinum, svo sem mjólkur- og olíudreifingu og trésmíði í Arbæjarhverfi. Farmenn gerðu verkfall þann 25. okt., sem stóð til 16. nóv.

Árið 1966 voru háð 23 verkföll, þar af voru 21 verkfallanna hjá Fosskraft.

Árið 1967 svipar að því leyti til ársins 1965, að það einkennist mjög mikið af skyndiverkföllum í málmiðnaði. Þar fyrir utan má nefna 12 daga farmannaverkfall í nóvember og verkfall Hlífar í Straumsvík frá 24. júlí til 29. ágúst.

Árið 1968 er nokkuð sérstætt, þar sem það ár virðist sem heildarsamtök vinnumarkaðarins ná fyrst verulegum tókum á því verkefni, sem þau hafa samt greinilega stefnt að nokkur undanfarin ár, að samræma kjarabaráttu allra aðila. Allsherjar verkfall hófst 4. marz og lauk þann 18. sama mánaðar. Utan þeirra tímamarka voru aðeins fjögur verkföll háð.

Árið 1969 er að því leyti svipað fyrra ári, að þá eru það einnig heildarsamtökin, sem stjórna aðgerðum, þó þau beiti annariaráttu-aðferð. Sjómannaverkfall hefst þann 16. janúar og stendur yfir þar til 18. febrúar. Verkföll í landi hefjast 10. apríl og lýkur ekki fyrr en 19. maí, en eru þó ekki óslitin, heldur eru framkvæmd skyndiverkföll í ýmsum greinum á ýmsum tímum, en atvinnurekendur svara með verkþanni. Flugmenn fara í verkfall 19. og 20. júní.

Tafla II sýnir fjölda tapaðra vinnudaga, vegna verkfalla og atvinnuleysis árin 1960 - 1969. Þess ber að gæta, að hér er einungis átt við vinnutap þeirra, sem taka þátt í verkföllum, en ekki annarra, sem það bitnar á, nema það leiði til atvinnuleysis og komi þá fram í þeim dálki. T. d. getur átt sér stað, að verkafólk, sem vinnur við fiskvinnslu í landi, verði atvinnulaust, þegar sjómenn eru í verkfalli. Hér er því fremur um að ræða talningu á töpuðum kaupgreiðsludögum launþega, en vinnutapi þjóðfélagsins. Ut frá því má meta heildartap atvinnutekna launþega en ekki heildartjón þjóðfélagsins.

Þar sem verkfallsdagar í dálki 1 er fundinn með því að margfalda heildarmeðlimatölu verkalýðsfélaganna með fjölda þeirra daga, sem félagið tekur þátt í verkföllum, má gera ráð fyrir, að atvinnulausir menn í þeim félögum, sem tekið hafa þátt í verkfalli, séu tvítaldir. Dálkur 2 á að vera leiðrétting þar á. Tafla III sýnir samanburð á fjölda tapaðra vinnudaga og heildarfjölda mögulegra vinnudaga alls vinnuafls í landinu.

Tapaðir vinnudagar vegna verkfalla
og atvinnuleysis árin 1960 - 1969.

Tafla II	Verk- falls dagar	Þar af atv. lausir	Tapaðir vinnudagar vegna:		
			Vinnust.	Atvinnul.1)	Samtals
	1.	2.	3.	4.	5.
1960	680	1	679	19284	19963
1961	278437	835	277602	20228	297830
1962	99982	200	99782	13173	112955
1963	206773	207	206566	9970	216536
1964	10441	21	10420	14925	25345
1965	84469	338	84131	35319	119450
1966	5254	21	5233	37088	42321
1967	18171	127	18044	73113	91157
1968	221939	5770	216169	269500	485669
Jan. jún. 1969	147051	10882	136169	385201	521370

Hlutfallslegt atvinnutap vegna vinnustöðvana
og atvinnuleysis árin 1960 - 1969.

Tafla III	Mann- afli	Vinnu- dagar	Tapaðir vinnud. vegna		
			vinnust. %	atv.1. %	samt. %
	1.	2.	3.	4.	5.
1960	67.774	20.467.748	0,0	0,1	0,1
1961	68.604	20.718.408	1,3	0,1	1,4
1962	69.902	21.110.404	0,5	0,1	0,5
1963	71.204	21.503.608	1,0	0,0	1,0
1964	72.577	21.918.254	0,0	0,1	0,1
1965	74.088	22.374.576	0,4	0,2	0,5
1966	75.599	22.830.898	0,0	0,2	0,2
1967	77.075	23.276.650	0,1	0,3	0,4
1968	78.688	23.763.776	0,9	1,1	2,0
Jan. jún. 1969	80.382	12.137.682	1,1	3,2	4,3

1) Sjá Fréttabréf 11

Tímakaup og vinnutími í Reykjavík

árið 1968

Tímakaup verkamanna

Tafla 1 hér á eftir sýnir, hvort tímakaup verkamanna hefur verið að meðaltali yfir árið frá árinu 1961. Taxtakaupið er fengið með því að veða saman alla taxta Dagsbrúnar, en Iðju taxtarnir eru ekki meðtaldir, sem er galli, sem vantanlega verður bráðlega

Tímakaup verkamanna 1961 - 1968.

Tafla 1	Dagv. taxti tímak.	Greitt tímak. í dagv.	Greitt meðal-tímak.	Árleg aukning tímakaups					
				Töluleg hækkun			Hlutf.l.hækkun		
				(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1961	22,77	24,70	28,10	-	-	-	-	-	-
1962	25,06	27,90	32,50	2,29	3,20	4,40	10,1	13,0	15,7
1963	28,36	32,50	38,75	3,30	4,68	6,25	13,2	16,5	19,2
1964	34,88	41,25	48,60	6,52	8,75	9,85	23,0	26,9	25,4
1965	40,17	49,00	57,87	5,29	7,75	9,27	15,2	18,8	19,1
1966	48,22	58,82	70,20	8,05	9,82	12,33	20,0	20,0	21,3
1967	50,69	62,40	73,82	2,47	3,58	3,62	5,1	6,1	5,2
1968	54,38	66,12	78,28	3,69	3,72	4,46	7,3	6,0	6,0

bætt úr, enda þótt það valdi aðeins lítilli skekkju. Greitt tímakaup fyrir árin 1963 - 1968 er fengið úr skýrslum Kjararannsóknarnefndar, en tölur árána 1961 og 1962 sýna tímakaup áætlað af Kjararannsóknarnefnd á grundvelli skýrslna Vinnutímanefndar frá þeim árum.

Greinilegt er, að á árunum 1962 - 1966 hefur talsverður þrýstingur verið á launagreiðslum upp á við, þar sem greitt meðaltímakaup hækkar talsvert meir en kauptaxtarnir þessi ár. Ástæður þess má greina í þrjú megin þætti. Í fyrsta lagi er vaxandi yfirvinna árin 1962 og 1963. Í öðru lagi semja atvinnurekendur um að greiða öllu fastráðnu verkafólki kaup fyrir óunna helgidaga frá 1. júlí 1964, en áhrif þeirra samninga, er talsverð hækkun á meðaltímakaupi árána 1964 og 1965, og enn frekari hækkun aftur árin 1967 og 1968, þar sem vinnuaflið festist þá talsvert vegna minnkandi atvinnu. Í þriðja lagi má nefna launaskrið. Þess ber þó að gæta að meðaltímakaupið getur hreyfst á annan hátt en dagvinnutímakaupið, enda þótt engin áður nefnd ástæða sé fyrir hendi, en það er þegar yfirvinnuálág kauptaxtanna breytist eins og varð 1. júlí 1964, þegar eftirvinnuálagið lækkaði úr 60 % niður í 50 %, og næsturvinnuálagið úr

100 % í 91 %. Yfirvinna minnkaði einnig nokkuð það ár og kann að vera orsaka-samhengi þar á milli. Þessi hlutföll voru enn færð niður í marz-samkomulaginu 1968, en áhrif þess á ársmeðaltalið eru þó enn ekki mikil.

Árið 1968 hefur taxtakaupið í dagvinnu hækkað um 7,3 % að meðaltalið, en raunverulega greitt tímakaup um aðeins 6,0 %. Þarna er því um að ræða minni hlutfallslega hækkun á raunverulega greiddu dagvinnukaupi en á kauptöxtum, en töluleg hækkun er aftur á móti sú sama, þar sem bæði kauptaxtarnir og greitt tímakaup í dagvinnu hækkar um kr. 3,70. Meðaltímakaupið hækkar hlutfallslega jafn mikið og greidda dagvinnukaupið, en það stafar að nokkru leyti af vaxandi helgidagagreiðslum, sem er afleiðing af minnkandi hreyfingu vinnuafslsins.

Ef helgidagaálagið er ekki talið með í meðaltímakaupinu, þá hefur það hækkað úr kr. 72,07 árið 1967 í kr. 76,18 árið 1968. Hækkunin er kr. 4,11 eða 5,7 %. Þar sem meðaltímakaupið hreyfist svo svipað og greidda dagvinnutímakaupið, hefur yfirvinna verið svipuð að meðaltali árið 1968 og hún var árið 1967.

Hækkun tímakaupsins hefur þó verið nokkuð misjöfn hjá einstökum stéttum eins og tafla 2 sýnir. Eftirtektarvert er, að tímakaup í byggingariðnaði lækkar, enda dró mjög úr yfirborgunum í þeirri atvinnugrein um vorið 1968 að afstöðnu verkfalli. Tímakaup í fiskvinnu hækkar talsvert minna en búast hefði mátt við, og tímakaup í verksmiðjuvinnu hækkar mjög lítið, sem er afleiðing af mjög mikilli hækkun þess árið áður.

Að öðru leyti virðist tímakaup almennra verkamanna hækka að meðaltali svipað og kauptaxtar og vaxandi fjöldi fastráðins verkafólks gefur tilefni til, en eins og áður segir hefur aukin tregða skapast á vinnumarkaðinum vegna minnkandi atvinnu, sem þýðir það, að fleiri eru fastráðnir og aukinn hluti þess hóps, sem ekki er fastráðinn hverfur af vinnumarkaðinum vegna atvinnuleysis. Að meðaltali hækkaði dagvinnutaxtinn um kr. 3,70 pr. klst., eða 7,3 % og meðaltímakaupstaxtinn um kr. 3,85 eða 6,7 %.

Sá hópur manna, sem einna minnsta meðalhækkun hefur fengið, eru aðstoðarmenn við fagvinnu eða nánar tiltekið í málmíðnaðinum og bifvélavirkjun, sem er aðeins staðfesting á því, að við erfiðleika hefur verið að etja í þeim iðnaði, og að yfirborgarnir voru miklar fyrir.

Hækkun tímakaups verkamanna árið 1968.

Tafla 2	Greitt tímakaup í dagv.				Meðaltímakaup			
	1967	1968	Hækkun		1967	1968	Hækkun	
	kr.	kr.	kr.	%	kr.	kr.	kr.	%
Fiskvinna	52,50	55,03	2,53	4,8	63,00	64,91	1,91	3,0
Hafnarvinna	54,60	58,96	4,36	8,0	64,87	70,14	5,27	8,1
Pakkhúsvinna	58,91	63,80	4,89	8,3	69,14	74,11	4,97	7,2
Lyftaravinna	54,63	58,67	4,05	7,4	65,75	69,77	4,02	6,1
Byggingarv.	68,62	65,33	-3,29	-4,8	80,70	77,69	-3,01	-3,7
Afgreiðslust.	69,76	76,14	6,38	9,1	79,09	86,93	7,84	9,9
Bæjarvinna	54,50	58,75	4,25	7,7	63,20	68,03	4,83	7,6
Verksmiðjuv.	64,91	65,48	0,56	0,9	73,73	74,20	1,47	0,6
Slippvinna	58,01	61,61	3,60	6,2	67,99	72,34	4,35	6,4
Ýmis alm.v.	60,81	65,51	4,70	7,7	73,26	78,71	5,45	7,4
Málmsíði	68,05	69,47	1,42	2,1	78,82	79,65	0,83	1,1
Trésmíði	62,47	67,85	5,38	8,6	70,97	75,97	5,00	7,0
Bifvélav.	72,96	75,04	2,08	2,9	83,66	87,92	4,26	5,1
Bílstjórar	65,39	71,81	6,42	9,8	79,61	87,88	8,27	10,4
Ytu og kranas.	65,05	68,78	3,73	5,7	82,42	86,94	4,52	5,5
<u>Meðaltöl</u>								
Alm.vinna	59,00	62,07	3,07	5,2	69,36	72,85	3,50	5,2
Aðst.v/fagv.	68,10	70,93	2,83	4,2	78,16	81,44	3,28	4,2
Stj. véla	65,32	71,21	5,88	9,0	80,17	87,69	7,52	9,4
Vegið meðalt.	62,40	66,12	3,72	6,0	73,82	78,28	4,46	6,1

Vinnutími verkamanna

Samsetning vinnutímans virðist ekki hafa breytt mikið á árinu 1968, frá því sem verið hefur þegar litið er á alla heildina. Árið 1966 var yfirvinna 25,7 %

	Dagv. %	Eftirv. %	Næturv. %	alls vinnutímans, lækkar þetta hlutfall niður
1966	74,3	13,5	12,2	í 23,4 % og árið 1968 niður
1967	76,6	13,2	10,2	í 22,6 %, sem er að vísu
1968	77,4	11,5	11,1	nokkur stytting en ekki röttæk. Þetta þýðir, að yfirvinnan er orðin svo föst og rótgróin í atvinnulífínu að minnkandi atvinna leiðir strax til atvinnuleysis

lítils hóps en hefur lítil áhrif á kjör þeirra sem halda atvinnu. Ef atvinnuástandið kemur til með að haldast erfitt enn um sinn án þess að samsetning vinnunnar breytist á þann hátt, að atvinnuleysi minnki á kostnað yfirvinnunnar, er sýnt, að yfirvinnan verður aðeins minnkuð með því að gera hana minna eftirsóknarverða en nú er, með því að færa næturvinnutaxtann enn nær dagvinnutaxtanum.

Ef menn vilja reyna að mæla þessa breytingu í klst. má benda á, að miðað við 42 klst. dagvinnu þá hefur eftir- og næturvinna minnkað að meðaltali um 1. klst. hvort síðan 1966. Þ. e. yfirvinnan hefur aðeins minnkað um 2 klst. á viku. Þetta er að vísu dálítið villandi samanburður vegna þess, að dagvinnan hefur ekki verið óbreytt heldur hefur hún trúlega einnig farið minnkandi, þannig að samdrátturinn er raunverulega meiri, en þetta dæmi sýnir samt vel að minnkandi atvinna hefur haft ótrúlega lítil áhrif á vinnubrögðin, þegar á heildina er lítið, enda þótt einstakir hópar verði varir við annað.

Á síðustu tveim árum hefur yfirvinna minnkað mest í fiskvinnu, en þvínæst í verksmiðjuvinnu, málsmíði og á trésmiðaverkstæðum, en lengst verulega í byggingarvinnu, sennilega vegna tíðarfars og lækkandi tímakaups. Yfirvinna jókst einnig í bifvélavirkjun árið 1968, sennilega vegna umferðarbreytingarinnar.

Ef þróunin hefur orðið svipuð annars staðar á landinu í einstökum greinum, þá hefur meðalvinnutími verkamanna stytst mikið meira utan Reykjavíkur, þar sem þar gætir áhrifa fiskvinnunnar miklu meir. Yfirvinnan hefur stytst um 11 klst. á viku í fiskvinnu í Reykjavík, miðað við 40 klst. vinnuviku, frá árinu 1966, en þá var hún óvenju mikil.

Hlutfall yfirvinnu í heildarvinnu-
tímanum hjá verkamönnum 1966-'68.

Tafla 3	1966	1967	1968	Aukning yfirvinnu		
	%	%	%	1967	1968	Samt.
Fiskvinna	36,1	24,5	21,9	- 11,6	- 2,6	-14,2
Hafnarvinna	29,4	25,7	25,7	- 3,7	C	- 3,7
Pakkhúsvinna	22,9	22,5	21,2	- 0,4	- 1,3	-1,7
Lyftaravinna	30,0	27,5	26,3	- 2,5	- 1,2	- 3,7
Byggingarvinna	20,8	25,5	26,6	+ 4,7	+ 1,1	+ 5,8
Afgreiðslustörf	18,3	15,6	14,6	- 2,7	- 1,0	- 3,7
Bæjarvinna	24,2	22,1	21,4	- 2,1	- 0,7	- 2,8
Verksmiðjuv.	20,3	17,6	14,4	- 2,7	- 3,2	- 5,9
Slippvinna	27,4	22,2	22,9	- 5,2	+ 0,7	- 4,5
Ýmis alm.vinna	26,4	24,9	23,8	- 1,5	- 1,1	- 2,6
Málmsmiði	21,8	20,3	17,3	- 1,5	- 3,0	- 4,5
Trésmiði	20,5	18,8	14,3	- 1,7	- 4,5	- 6,2
Bifvélavirkjun	18,8	18,5	21,0	- 0,3	+ 2,5	+ 2,2
Bílstjórar	27,1	26,1	26,0	- 1,0	- 0,1	- 1,1
Ýtu og kranastj.	34,4	33,4	33,2	- 1,0	- 0,2	- 1,2
<u>Meðaltöl</u>						
Alm.vinna	26,3	23,1	22,1	- 3,2	- 1,0	- 4,2
Aðst.v/fagv.	20,4	19,2	17,6	- 1,2	- 1,6	- 2,8
Vélstjórn	28,6	27,6	27,4	- 1,0	- 0,2	- 1,2
Vegið meðalt.	25,7	23,4	22,6	- 2,3	- 0,8	- 3,1

Kaupmáttur tímakaups verkamanna.

Vísitölur kaupmáttar dagvinnutaxta og fyrir greitt tímakaup í dagvinnu og meðaltímakaup eru sýndar á töflu 4, bæði miðaðar við hreyfingu vísitölu framfærslukostnaðar og vísitölu vöru og þjónustu. Miðað við framfærsluvísitöluna hefur kaupmáttur taxta kaups lækkað um 5,8 % á árinu að meðaltali miðað við fyrra ár, en raunverulega greitt tímakaup hefur lækkað meir. Greitt tímakaup í dagvinnu hefur lækkað um 7,1 % og meðaltímakaupið um 6,7 %.

Vísitölur kaupmáttar tímakaups verkamanna.

	Miðað við framfærsluvísit.			Vísitölu vöru og þjónustu		
	Kaupm. taxta-kaups í dagv.	Kaupm. Greitt tímak. í dagv.	Kaupm. Greitt meðal-tímak.	Kaupm-taxta-kaups í dagv.	Kaupm. Greitt tímak. í dagv.	Kaupm. Greitt meðal-tímak.
	1	2	3	4	5	6
1961	100,6	95,2	90,9	101,0	95,6	91,2
1962	99,9	96,9	94,8	94,4	91,6	89,5
1963	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1964	103,2	106,5	105,2	102,8	106,1	104,8
1965	110,7	117,9	116,7	110,2	117,4	116,2
1966	119,9	127,6	125,2	117,2	124,8	122,5
1967	121,6	130,9	126,9	119,3	128,2	124,4
1968	114,5	121,6	118,4	110,2	117,1	114,0

Árleg aukning

1961	-	-	-	-	-	-
1962	- 0,7 %	1,7 %	4,3 %	- 6,5 %	- 4,2 %	- 1,9 %
1963	0,1 %	3,2 %	5,5 %	5,9 %	9,2 %	11,7 %
1964	3,2 %	6,5 %	5,2 %	2,8 %	6,1 %	4,8 %
1965	7,3 %	10,7 %	10,9 %	7,2 %	10,7 %	10,9 %
1966	8,3 %	8,2 %	7,3 %	6,4 %	6,3 %	5,4 %
1967	1,4 %	2,6 %	1,4 %	1,8 %	2,7 %	1,6 %
1968	- 5,8 %	- 7,1 %	- 6,7 %	- 7,6 %	- 8,7 %	- 8,3 %

Kaupmáttur tímakaupsins hefur lækkað meir, ef eingöngu er miðað við verðlag á vörum og þjónustu. Þannig reiknað hefur kaupmáttur dagvinnutaxtans lækkað um 7,6 %, en kaupmáttur fyrir raunverulega greitt tímakaup í dagvinnu hefur lækkað um 8,7 % og meðaltímakaup um 8,3 %.

Kaupmáttur greidda tímakaupsins lækkar meir en textakaupið á árinu 1968, vegna þess að það ár var launaskrið niður á við, á sama hátt og það hefur verið upp á við fyrri ár.

Tímakaup iðnaðarmanna.

Að meðaltali hækkar greitt tímakaup iðnaðarmanna í dagvinnu um 5,4 % árið 1968 og hefur þá hækkað samtals um 10,6 % frá árinu 1966. Meðaltímakaupið hækkaði nokkru minna, eða um 4,4 % árið 1968 og um 8,9 % frá árinu 1966. Þessi meðaltöl iðnaðarmanna segja lítið, þar sem þróunin er mjög misjöfn hjá einstökum hópum þeirra. Þó hefur aðeins tímakaupið ekki lækkað nema í húsgagnagerðinni, og þar sem vinnutíminn hefur auk þess stytst, þá er augljóst að kaupmáttur launa iðnaðarmanna í húsgagnagerð hefur lækkað mjög mikið frá árinu 1966, enda var hann mjög hár þá.

Aðrir hópar sem eru undir meðalhækkun, eru einkum í járnsmíði og trésmíði og skipasmíði árið 1967, en eins og kunnugt er hefur atvinnuástandið verið slæmt í járníðnaðinum og atvinnurekendur minnkðu mjög mikið yfirborganir til trésmíða eftir verkfallið vorið 1968.

Mest hækkaði kaupið hjá bókurum, prenturum og bókagerðarmönnum og flugvirkjum. Bakarar voru á eftir í launaþróuninni, en hafa náð meiru samræmi við aðra. Prentarar hafa náð hagstæðum samningum, sérstaklega má geta þess, að sérstök stytting vinnutímans, sem þeir sömdu um hefur haft áhrif til hækkunar á tímakaupið umfram aðra. Flugvirkjar hafa á árunum 1967 og 1968 verið að hverfa til vaktafyrirkomulaga, en kaup þeirra einkennist að öðru leyti af miklum sveiflum, sem stafar af sveiflum í ýmsum aukagreiðslum.

Vinnutími iðnaðarmanna.

Yfirvinna hefur minnkað talsvert hjá iðnaðarmönnum á árinu 1968, þar sem hlutfallstala hennar fellur frá því að vera 19,5 % alls vinnutímans árið 1967 niður í 17,0 %, sem jafngildir því að yfirvinnan styttist að meðaltali frá því að vera rúmar 10 klst. á viku niður í 8½ klst. Yfirvinnan var um 11 klst. að meðaltali árið 1966.

Mestur verður samdrátturinn í skipasmíðum og viðgerðum, flugvirkjum, málmsmíði og húsgagnagerð, þó orsakir séu misjafnar. T. d. er minnkandi yfirvinna flugvirkja afleiðing tveggja orsaka. Þ. e. teknar hafa verið í notkun nýjar flugvélar, sem væntanlega krefjast minna viðhalds, og vinnufyrirkomulagi hefur verið breytt og tekin

Tafla 5	Greitt tímak. í dagv.			Greitt meðaltímakaup		
	1966	1967	1968	1966	1967	1968
	1	2	3	4	5	6
<u>KRÓNUR</u>	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Skipasm. og viðg.	75,44	79,00	84,35	90,87	91,06	97,15
Málmsmíðar	75,40	77,81	80,49	90,33	91,31	93,50
Trésmíðar	77,70	79,76	81,75	90,39	92,09	94,66
Húsgagnagerð	90,54	87,57	84,38	100,18	95,57	91,92
Flugvirkjun	88,98	94,40	109,72	110,29	112,71	126,87
Bifvélavirkjun	78,86	81,26	85,88	89,65	93,81	99,99
Rafvirkjun	79,14	81,70	88,62	93,46	95,82	102,60
Bökunarvinna	68,90	72,60	82,23	76,65	83,01	93,71
Prentun og bókgag.	72,33	82,87	88,80	84,11	97,62	102,14
Meðaltal	77,52	81,30	85,75	90,77	94,62	98,89
<u>AUKNING milli ára</u>	1967	1968	Samt.	1967	1968	Samt.
	%	%	%	%	%	%
Skipasm. og viðg.	4,7	6,8	11,8	0,2	6,7	6,9
Málmsmíðar	3,2	3,4	6,8	1,1	2,4	3,5
Trésmíðar	2,7	2,5	5,2	1,9	2,8	4,7
Húsgagnagerð	-3,3	-3,6	-6,8	-4,6	-3,8	-8,2
Flugvirkjun	6,1	16,2	23,3	2,2	12,6	15,0
Bifvélavirkjun	3,0	5,7	8,9	4,6	6,6	11,5
Rafvirkjun	3,2	8,5	12,0	2,5	7,1	9,8
Bökunarvinna	5,4	13,3	19,3	8,3	12,9	22,3
Prentun og bókgag.	14,6	7,2	22,8	16,1	4,6	21,4
Meðaltal	4,9	5,4	10,6	4,2	4,4	8,9

upp vaktavinna. Hjá hinum atvinnugreinunum hefur sennilega verið um minnkandi framleiðslu að ræða, sem á rötur sínar að rekja til, auk almennra efnahagsástæðna, samdráttar í fiskveiðum, sem hefur sérlega mikil áhrif á málm- og skipasmíðar, og vaxandi samkeppni húsgagnaframleiðenda erlendis frá, vegna niðurfærslu tollverndar.

Bifreiðasmíði og viðgerðir eru eina atvinnugreinin sem sýnir aukna yfirvinnu árin 1967 og 1968. Ástæðan er sennilega tvíþætt. Í fyrsta lagi hefur umferðarbreytingin skapað mikla vinnu, og í öðru lagi má búast við að minnkandi bifreiðainnflutningur hafi leitt til lengri notkunartíma eldri bifreiða, og að mun færri bifreiðum hafi verið lagt sem ónýtum, sem þýðir aukið viðhald og endurnýjun.

Hlutfall yfirvinnu iðnaðarmanna af heildarvinnutíma.

Tafla 6	Yfirvinnuhlutfall			Aukning		
	1966	1967	1968	1967	1968	Samt.
	1	2	3	4	5	6
	%	%	%			
Skipasm. og viðg.	26,5	19,7	18,3	-6,8	-1,4	-8,2
Málmsmíðar	25,8	22,8	19,0	-3,0	-3,8	-6,8
Trésmíðar	21,5	20,2	18,8	-1,3	-1,4	-2,7
Húsgagnagerð	12,9	10,1	7,9	-2,8	-2,2	-5,0
Flugvirkjun	25,3	21,8	16,4	-3,5	-5,4	-8,9
Bifreiðasm. og viðg.	17,2	19,7	20,2	+2,5	+0,5	+3,0
Rafvirkjun	23,6	23,0	20,1	-0,6	-2,9	-3,5
Bökunarvinna	15,5	16,3	13,8	+0,8	-2,5	-1,7
Prentun og bókað.	14,1	14,8	11,8	+0,7	-3,0	-2,3
	20,6	19,5	17,0	-1,1	-2,5	-3,6

Tafla 7

Tímakaupstafla
Ársmeðaltöl 1968Verkamenn

Heildar- vinnust.	Vog	Tímak. Helgid. Eftirv. Næturv.				Meðal- tímak.	
		í dagv. pús.	álag kr.	álag kr.	álag kr.		
<u>Alm. verkamannav.</u>	1	2	3	4	5	6	7
Fiskvinna	92	15	55,03	1,60	3,19	5,07	64,91
Hafnarvinna	735	20	58,96	1,37	4,79	5,00	70,14
Pakkhúsvinna	171	3	63,80	2,35	3,74	4,21	74,11
Lyftaravinna	130	2	58,67	0,95	4,65	5,49	69,77
Byggingarvinna	137	10	65,33	1,54	5,86	4,96	77,69
Afgreiðslustörf	106	7	76,14	2,93	2,41	5,44	86,93
Bæjarvinna	591	15	58,75	1,46	4,26	3,55	68,03
Verksmiðjuvinna	130	11	65,48	2,55	2,69	3,47	74,20
Slippvinna	62	2	61,61	1,60	4,40	4,71	72,34
Ýmis alm. vinna	318	15	65,51	2,20	3,76	7,22	78,71
Vegið meðaltal	2472	100	62,07	1,83	3,99	4,96	72,85

Aðstoð v/fagvinnu

Málsmíði	141	35	69,47	2,65	3,86	3,65	79,65
Trésmíði	72	30	67,85	2,69	3,86	1,56	75,97
Bifreiðasm. og viðg.	78	35	75,04	2,58	4,71	5,57	87,92
Vegið meðaltal	291	100	70,93	2,64	4,16	3,69	81,44

Vélstjórn

Bílstjórar	563	80	71,81	2,37	3,88	9,81	87,88
Ýtu- og kranastj.	342	20	68,78	1,88	5,74	10,54	86,94
Vegið meðaltal	905	100	71,21	2,27	4,25	9,96	87,69

Samanvegið

Alm. verkamannav.	2472	55	62,07	1,83	3,99	4,96	72,85
Aðstoð v/fagv.	291	20	70,93	2,64	4,16	3,69	81,44
Vélstjórn	905	25	71,21	2,27	4,25	9,96	87,69
	3668	100	66,12	2,10	4,09	5,96	78,28

Tafla 8

Vinnutíma- og kaupgreiðslutafla.

Ársmeðaltöl 1968

Verkamenn	Heildar-		Skipting vinnutíma			Heildar-
	vinnust.	Vog	Dvt.	Evt.	Nvt.	kaup
	pús.		%	%	%	pús. kr.
	1	2	3	4	5	6
<u>Alm. verkamannav.</u>						
Fiskvinna	92	15	78,1	10,6	11,3	6020
Hafnarvinna	735	20	74,3	15,0	10,7	51902
Pakkhúsvinna	171	3	78,8	12,7	8,5	10924
Lyftaravinna	130	2	73,7	14,5	11,8	9154
Byggingarvinna	137	10	73,4	16,8	9,8	10648
Afgreiðslustörf	106	7	85,4	6,1	8,5	9194
Bæjarvinna	591	15	78,6	13,8	7,6	40481
Verksmiðjuvinna	130	11	85,6	8,0	6,4	9692
Slippvinna	62	2	77,1	13,4	9,5	4474
Ýmis alm. vinna	318	15	76,2	10,3	13,5	25160
Vegið meðaltal	2472	100	77,9	12,1	10,0	177649
<u>Aðstoð v/fagvinnu</u>						
Málsmíði	141	35	82,7	10,8	6,5	11320
Trésmíði	72	30	85,7	11,5	2,8	5429
Bifvélavirkjun	78	35	79,0	11,8	9,2	6959
Vegið meðaltal	291	100	82,3	11,4	6,3	23708
<u>Vélstjórn</u>						
Bílstjórar	563	80	74,0	9,3	16,7	49630
Ýtu- og kranastj.	342	20	66,8	13,8	19,4	29979
Vegið meðaltal	905	100	72,6	10,2	17,2	79609
<u>Samanvegið</u>						
Alm. verkamannav.	2472	55	77,9	12,1	10,0	177649
Aðstoð v/fagvinnu	291	20	82,4	11,3	6,3	23708
Vélstjórn	905	25	72,6	10,2	17,2	79609
	3668	100	77,4	11,5	11,1	280966

Tafla 9

Tímakaupstafla
 Ársmeðaltöl 1968

Iðnaðarmenn

	Heildar-	Tímak.	Helgid.	Eftirv.	Næturv.	Meðal-
	vinnust.	í dagv.	álag	álag	álag	tímak.
	pús.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	1	2	3	4	5	6
Skipasm. og viðg.	33	84,35	3,19	5,09	4,51	97,15
Málmsmíðar	329	80,49	2,92	4,48	5,60	93,50
Trésmíði	144	81,75	2,91	6,80	3,19	94,66
Húsgagnagerð	45	84,38	3,52	3,59	0,42	91,92
Flugvirkjun	75	109,72	2,29	1,61	13,25	126,87
Bifvélavirkjun	195	85,88	3,02	5,52	5,56	99,99
Rafvirkjun	153	88,62	3,17	6,34	4,46	102,60
Bökunarvinna	16	82,23	3,17	1,94	6,36	93,71
Prentun og bókagerð	65	88,80	3,56	0,00	9,78	102,14

Tafla 10

Vinnutíma- og kaupgreiðslutafla
 Ársmeðaltöl 1968

Iðnaðarmenn

	Heildar-	Skipting vinnutíma			Heildar-
		vinnust.	Dvt.	Evt.	
	pús.	%	%	%	pús. kr.
	1	2	3	4	5
Skipasm. og viðg.	33	81,7	11,7	6,6	3209
Málmsmíðar	329	81,0	10,5	8,5	30923
Trésmíði	144	81,2	14,0	4,8	13668
Húsgagnagerð	45	92,1	7,3	0,6	4121
Flugvirkjun	75	83,6	2,3	14,1	9064
Bifvélavirkjun	195	79,8	12,2	8,0	19621
Rafvirkjun	153	79,9	13,8	6,3	15597
Bökunarvinna	16	86,2	4,5	9,3	1567
Prentun og bókagerð	65	88,2	0,0	11,8	6643
	1055				104413

Tafla 11

Tímakaupstafla - Ársmeðaltöl 1968

Verkakönur	Heildar- vinnust.		Tímak. í dv. álag		Helgid. álag		Eftirv. álag		Næturv. álag		Meðal- tímak.	
	pús.		kr.		kr.		kr.		kr.		kr.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Fiskvinna	94	52,58	1,33	3,19	2,04	59,15						
Afgreiðslustörf	33	53,80	2,23	1,79	0,91	58,73						
Verksmiðjuvinna	193	53,34	2,04	0,95	0,64	56,98						
Bæjarvinna	16	49,54	0,00	1,43	0,69	51,66						
Bökunarvinna	16	58,58	2,72	0,05	0,30	61,66						
Fatasaumur	76	59,08	2,68	0,26	0,00	62,03						
Prentun og bókagerð	24	54,59	2,33	0,00	3,31	60,24						
Ýmis alm. vinna	43	66,77	2,58	0,20	3,73	73,30						

Tafla 12

Vinnutíma- og kaupgreiðslutafla - Ársmeðaltöl 1968

Verkakönur	Heildar- vinnust.		Skipting vinnutíma			Heildar- kaup	
	pús.		Dvt	Evt	Nvt	pús. kr.	
	1	2	%	%	%	3	4
Fiskvinna	94	83,2	12,0	4,8	5559		
Afgreiðslustörf	33	91,2	6,8	2,0	1916		
Verksmiðjuvinna	193	95,8	2,8	1,4	8081		
Bæjarvinna	16	92,4	5,9	1,7	842		
Bökunarvinna	16	99,3	0,2	0,5	1011		
Fatasaumur	76	99,1	0,9	0,0	4704		
Prentun og bókagerð	24	93,3	0,0	6,7	1525		
Ýmis alm. vinna	43	93,1	0,6	6,3	3213		
	495				26851		

Tafla 13

Meðaltímakaup - Ársmeðaltöl 1968

Flugáhafnir	Heildar- vinnust.		Meðal- tímak.		Heildar- kaup	
	pús.	kr.	pús.	kr.	pús.	kr.
Flugstjórar stór vél	12	318,57	3725			
Flugstj. meðal vél	35	194,25	6836			
Flugáh. stór vél	16	184,69	2976			
Flugáh. meðal vél	44	133,84	5807			
Flugfreyjur	80	75,91	6034			
	187		25378			